

Păpuși, fluturi, gărgărițe, potcoave sau coșari. Începutul lunii Martie readuce unul dintre cele mai vechi și frumoase obiceiuri românești - Mărțișorul.

Acest vechi obicei datează din vreme îndelungată, arheologii descoperind astfel amulete realizate cu aproximativ 8.000 de ani în urmă, ceea ce face ca această datină să își păstreze însemnătatea și în zilele noastre. O valoare aparte îi era atribuită de către strămoși, pentru că până nu demult, 1 Martie marca Anul Nou, și mai cu seamă anul nou agricol, când natura revine la viață. Astfel, strămoșii noștri celebrau Anul Nou la 1 martie, de sărbătoarea „ Matronalia” , închinată zeului Marte, ocrotitorul câmpului și al turmelor, căruia îi sunt dedicate sărbătorile primăverii, florilor și fecundității naturii. Se crede că sarcina realizării acestor mici simboluri le revenea femeilor, care începeau să confecționeze micile amulete încă din iarnă, din pietricele vopsite în alb și roșu. Însă culorile nu au fost alese întâmplător, astfel că șnurul mărțișorului simbolizează principiul purificării vieții și înțelepciunii, prin împletirea armonioasă a celor două fire de lână, cânepă sau mătase. Simbol al sacrificiului, culoarea roșie era atribuită femeii, iar culoarea albă conferită de albul norilor și limpezimea apelor, primăvara era specifică înțelepciunii bărbatului. Mai târziu, în Moldova și Bucovina acestea erau confecționate din monede, legate cu un șnur împletit din fire subțiri de lână și mătase din aceleași culori. Moneda era după rangul celui ce o poartă, de aur, argint sau bronz și se purta pentru a avea noroc și vreme bună în tot anul. Fetele îl purtau la gât timp de 12 zile, apoi îl prindeau în păr și îl țineau până când înflorește primul pom sau până la sosirea berzelor. Șnurul se agăța de o creangă înmugurită, iar cu moneda fetele cumpărau caș, pentru ca tot anul să fie frumoase și protejate de soare. În vechime, acest rit aducea foleose și pentru recolta de peste an, astfel că agățatul șnurului în copac îi ferea de îngheț și favoriza roade bogate. De asemenea, celor tineri li se ofereau mărgelile viu colorate înșirate pe un lanț, gest care semnifică puterea și norocul, iar Mărțișorul se pune de regulă în zorii zilei până să apără soarele. În Banat, datina spune că fetele nemăritate care se spală cu apa adunată de pe frunzele fragilor din pădure se vor mărita în anul respectiv, iar în zona Bihorului există obiceiul ca fetele să se spele cu apă de ploaie pentru a fi sănătoase și frumoase, obicei care se păstrează și astăzi. Ele vor purta mărțișoarele până când cucul va începe să cânte, sau până înfloresc primii trandafiri sau cireși. În Dobrogea, tradițiile spun că mărțișorul trebuie să fie purtat până la venirea berzelor ca mai apoi să fie aruncat spre înaltul cerului.

Tradițiile românești din satele transilvănene dau culoare legendei Mărțișorului care este agățat de poartă, ferestre sau de coarnele animalelor pentru a îndepărta relele și blestemele. Astfel, momentul în care se desface Mărțișorul este unul care marchează biruința primăverii și a Soarelui asupra vremii capricioase din zilele Babelor.

Povestea mărțișorului Odată soarele cobora într-un sat, la horă, luând chipul unui fecior. Un zmeu l-a pândit și l-a răpit dintre oameni, închizându-l într-o temniță. Lumea se întristase. Păsările nu mai cântau, izvoarele nu mai curgeau, iar copii nu mai râdeau. Nimeni nu îndrăznea să-l înfrunte pe zmeu. Dar într-o zi, un tânăr voinic s-a hotărât să plece să salveze soarele. Mulți dintre pământeni l-au condus și i-au dat din puterile lor ca să-l ajute să-l biruie pe zmeu și să elibereze soarele. Drumul lui a durat 3 anotimpuri: vara, toamna și iarna. A găsit castelul zmeului și au început lupta. S-au înfruntat zile întregi până când zmeul a fost doborât. Slăbit de

puteri și rănit, tânărul eliberă Soarele. Acesta se ridică pe cer înveselind și bucurând lumea. A reînviat natura, oamenii s-au bucurat, dar viteazul n-a ajuns să vadă primăvara. Sângele cald din răni i s-a scurs în zăpadă. Pe când aceasta se topea, răsăreau flori albe, ghiociei, vestitorii primăverii. Până și ultima picătură de sânge se scurse în zăpada imaculată. Apoi a murit. De atunci tinerii împletesc doi ciucurași: unul alb și unul roșu. voinicului. Ei le ofera fetelor pe care le iubesc sau celor apropiati. Ortodoxia s-a ferit totdeauna de a formula explicații logice ale acestor taine și de a raționaliza misterul; ea s-a mărginit să dea interpretări ce-și aveau originea în Scriptură și în experiența spirituală a Sfinților Părinți, evitând să le închidă în formule dogmatice înguste, care niciodată nu pot epuiza aspectele paradoxale ale misterului divin. Acest vas ales a fost Fecioara Maria, rod al unei lucrări harice extinse pe secole, bucurându-se de o curățenie dobândită timp de generații. Buna Vestire (sau Blagoveștenia, cum se mai numește în popor, cu

vechiul termen slavonesc) este sărbătorită la data de 25 martie, când Fecioara Maria a fost aleasă de Dumnezeu să nască pe Dumnezeu Fiul și a primit înștiințare prin Arhanghelul Gavriil: "Bucură-te, ceea ce ești plină de har!

Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei... Și iată, vei lua în pântece și vei naște fiu, și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema..." (Luca 1, 28-32). Fecioara, cutremurându-se în sufletul ei, s-a supus vocii lui Dumnezeu, zicând: "Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul tău!" (Luca 1, 38).

Este cea mai timpurie dintre sărbătorile închinat Maicii Domnului, atestat documentar. Se știe că încă din secolul IV sau V s-a zidit la Nazaret o biserică, pe locul unde fusese casa în care Maica Domnului a primit de la înger vestea că va naște pe dumnezeiescul Prunc. În Răsărit data de 25 martie s-a generalizat îndată ce Nașterea Domnului a început să fie sărbătorită peste tot la 25 decembrie, adică încă din prima jumătate a secolului V.

Teologul Nicolae Cabasila observă că dacă la crearea primului Adam, Tatăl se sfătuiește cu Fiul și cu Sfântul Duh, venirea la existență a Fiului lui Dumnezeu ca om are loc după obținerea consimțământului cu totul liber al Sfintei Fecioare. Cea care-L naște nu e folosită ca mijloc al venirii Lui la existență ca Om, fără voia ei. Nicolae Cabasila ne mărturisește că "Dumnezeu nici nu a înștiințat de mai înainte pe Adam, nici nu l-a înduplecat să-și dea coasta, din care avea să se zidească Eva, ci lipsindu-l de simțire, i-a răpit mădularul. Dar procedând la zidirea noului Adam (Hristos), a înștiințat-o mai înainte pe Fecioara și a așteptat credința și învoirea ei. Maica Domnului, a crezut pe baza unei simple făgăduințe că se va petrece cu ea un fapt ce depășește legea firii. A crezut posibil, imposibilul. Și prin aceasta l-a făcut posibil, după cum susține părintele Dumitru Stăniloae. E o lege a firii să nu poată zămisli cele ce și-au ales viața fecioriei. De aceea Maica Domnului întreabă: "Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?". Însă, după ce îngerul îi comunică modul zămislirii minunate - "Duhul Sfânt se va coborî peste tine și puterea Celui Prea Înalt te va umbri", Fecioara nu s-a mai îndoit de vestirea îngerului. În clipa în care declară că se încrede cu desăvârșire în minunea ce se va săvârși cu ea, Fiul lui Dumnezeu se și sălășluiește în ea, zămislindu-Se Om.

În calendarul popular Buna Vestire este cunoscută sub denumirea de Ziua C ucului, pentru că în aceastăzi are loc primul său cântec, prin care anunță vestirea primăverii.

Flăcăii și fetele îl întrebau pe cuc când se vor căsători: "Cucule voinicule/ Câți ani îmi vei da/ pân' m-oi însura (mărita)". Dacă se întâmpla ca după rostirea acestor cuvinte, cucul să cânte, cântecul său echivala cu un an de așteptare. Dimpotrivă, dacă el tăcea, tăcerea sa era semn că avem de-a face cu o căsătorie grabnică.

În unele zone, pentru a avea roade bogate în livezi, pomii se amenințau cu toporul și se

strobeau cu țuică. Tot acum, gospodarii din Maramureș adună lucrurile de prisos de prin curți și le dau foc. Ritualul, cunoscut sub numele Noaptea focurilor, e practicat la fiecare casă maramureșeană, el durând până după miezul nopții sau până în zori. Fiind dezlegare la pește, se spune că acela care gustă pește de Buna Vestire se va simți tot anul ca peștele în apă. În popor se mai spune că pescarii nu au voie azi să arunce mămăliga în apă, pentru că mor peștii. De asemenea, este ziua în care este bine să se pună pe pragul casei pâine și sare pentru hrana îngerilor. Troparul praznicului - "Astăzi este începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac. Fiul lui Dumnezeu, Fiul al Fecioarei se face și Gavriil harul îl binevestește. Pentru aceasta și noi, împreună cu dânsul, Născătoarei de Dumnezeu să-i cântăm: Bucură-te cea plină de har, Domnul este cu tine!"